

בטוח לבקר בפארק הירקון

פארק הירקון הוא ללא ספק אחד מהגנים היפים בישראל. הוא משתרע על שטח של כ-3,500 דונם ומהווה מקום בילוי והנאה לציבור ו"ריאה ירוקה" בלב גוש דן. הפארק ממוקם על גדות הירקון ופעילותו מתואמת עם רשות הירקון, שבראשה עומד ראש העיר ת"א-יפו. ואולם, הפארק איננו חף מסיכונים בטיחות וגיחות לעובדים בו ולציבור המגיע אליו, מה שמחייב התייחסות וטיפול הולם

מאת אלכס אפשטיין

התחומים שעבורם נדרשת התייחסות בטיחותית נאותה בפארק הירקון כוללים את המחלקות הבאות:

- **מחלקת תחזוקה:** ממוקמת באזור מינהלת הפארק וכוללת מוסך ומכל סולר לתדלוק הכלים הממונעים השונים, בית מלאכה, מסגרייה ונגרייה.
- **מוסך וציוד ייעודי:** סככת המוסך מסודרת במקום מותקנים שלטי אזהרה מפני סיכון העלייה לגג השביר שמעליה (תמונה 1). מעביר הכוח של הטרקטור (PTO) מוגן (תמונה 2) קיים מכשיר (מייצור מקומי) המשמש לתקיעת עמודים (מלאכה המתבצעת בגנים בתדירות גבוהה), בכוח הטרקטור המוביל אותו (תמונה 3);
- **מיכל הדלק:** מגודר. פיית התדלוק מאוחסנת במאצרה לאיסוף נזילות וטפטופים אפשריים, למניעת זיהום סביבתי (תמונה 4);
- **בית המלאכה:** המיכון המשמש בבית המלאכה מוגן כראוי, למניעת סיכון לעובדים. אספקת החשמל לכלי עבודה חשמליים המשמשים ליד שולחן העבודה נעשית מבתי תקע המותקנים מתחת למיטטח השולחן, כדי לאפשר שימוש בפתילי זינה קצרים וישירים (תמונה 5).

מערכת הבטיחות בשלושת הגנים כוללת פעילויות שונות, ארגוניות ומעשיות, במסגרתן נערכים סיורי בטיחות לאיתור מיפגעים וסיכונים לציבור המבקרים ולעובדים. בעקבות סיורים אלה מתבצעת על ידי ההנהלות פעילות מתקנת לסילוק או מזעור המיפגעים, וזו כוללת הגברת הדיווח והשילוט וכן הדרכת העובדים בנושאים אלה. ועדת בטיחות משותפת לשלושת הגנים מתכנסת לדיוני בטיחות בנושאים הספציפיים לכל אתר ובנושאים כלליים. במסגרת מחלקת התחזוקה נערכות ביקורות תקופתיות לציוד טכני, על-ידי בודקים מוסמכים, וכן, בדיקות המיועדות לוודא יציבות ובטיחות של פסלים סביבתיים המוצבים בשטח הגנים. הפעילות המוגברת, היום-יומית, בנושאי בטיחות כבר הביאה לצמצום משמעותי בהיקף הסיכונים ומיפגעי הבטיחות בשטחי הגנים ובמספר תאונות העבודה בקרב צוותי העובדים. חלק מאנשי הצוות הטכני עברו קורס נאמני בטיחות. מתוכם, מר **שמואל אהרון**, המשמש יו"ר ועדת הבטיחות המפעלית, נוטל חלק פעיל בטיפול בנושאי הבטיחות של הפארק.

חברת 'גני יהושע' המנהלת את פארק הירקון היא חברה עירונית הפועלת למעלה מ-40 שנה. החברה מנהלת גם את 'פארק דרום' (כ-1,100 דונם) באזור שכונת התקווה ואת 'גני טבעי' (כ-300 דונם), בהם גן חיות ייחודי ופינות לבילוי משפחתי באזור אבו-כביר שבדרום תל-אביב. חברת 'גני יהושע' מנהלת מזה חמש שנים על-ידי מר **חיים רונן**. היא מעסיקה בשלושת הגנים כ-100 עובדי תחזוקה, כאשר בפארק הירקון מועסקים 65 איש, רובם אנשי שטח. מלבד המינהלות המשרדיות, פועלים בפארק צוותי גינון, צוותי תחזוקה מכנית וחשמלית ונהגי טרקטורים ומלגוזות. תחום הבטיחות והגיהות של עובדי 'גני יהושע' מנוהל משנת 2005 על-ידי מר **קובי עטרי** ומר **דוד חיות** מחברת 'פאמטקס'. זאת, לאחר שנים רבות של ניהול עצמי, שלא התבסס על גישת הניהול הבטיחותי המקובלת. ביגני יהושע נעזרים בנושאים מקצועיים שונים גם במדריך המוסד לבטיחות ולגיהות מסניף תל אביב והמרכז, מר **אריה וינטראוב**.

3. מיתקן לנעיצת עמודים

2. מעביר הכוח עם מיגון

1. סככת המוסך

7. מחסן המשתלה

5. שולחן העבודה מצויד בבתי תקע

4. פיית תדלוק במאצרה

8, 9. מיתקני משחק מעץ

6. אחד מעובדי מחלקת הגינון בעבודה בשטח פתוח

● **מרפאת חירום:** בשבתות ובחגים, בימים שבהם מגיע לגנים קהל רב, מופעלים בפארק הירקון שירותי חירום הנותנים מענה רפואי בסיסי בשעת הצורך;

● **פיקוח והשגחה על פעילויות פנאי:** פעילויות אלה כוללות פיקניקים והפעלת מיתקנים לצליית בשר (מנגל), משחקי כדור, שיט סירות באגם מלאכותי הנמצא בשטח וכד'.

● **אירועים המוניים:** תחום זה כולל הופעות שונות על במות ענק המוקמות בשטח ומצריך הקצאת שטחים, פיקוח והשגחה;

● **מיתקנים לאיסוף גללי כלבים:** מפוזרים ברחבי הפארק וניתן למצוא בהם שקיות ניילון - לתועלת בעלי הכלבים ולרווחת המבקרים בפארק.

סיכום

העבודה המתבצעת בגנים הציבוריים מיועדת לשמירה על הנאת המבקרים, אך איננה אמורה לבוא על חשבון הבטיחות ומניעת תאונות עבודה בקרב העובדים. נוכחנו שביגני יהושעי קיימת גישה רצינית לנושא הבטיחות, והיא מופעלת לשיפור התחזוקה של מיתקני הגן ולשמירתם ברמת בטיחות הולמת, כולל עמידה בדרישות החוק והתקנים. ■

● **פינת חי:** בפארק הירקון מצויה פינת חי ובה בעלי חיים שעבורם נדרש טיפול הולם - צבאים, סוסי פוני, טווסים, אווזים וברבורים.

● **מיתקני משחק:** רבים מהם פזורים בשטח הפארק, להנאתם של ילדים מכל הגילים. במקום מפוזרים גם מיתקנים לספורט פעיל, מיתקני משחק גדולים ומסיביים מעץ גושני, שנבנו ואף נבחנו בהמשך על-ידי מכון התקנים ועומדים בתקן הישראלי. תיקונים שבוצעו במיתקני העץ האלה, על-פי מימצאי הבחינה, ניכרים בגוון עץ שונה (תמונות 8, 9);

● **פסלים סביבתיים:** ברחבי הפארק מוצבים פסלים גדולים אשר עלולים להוות סיכון לסביבתם הקרובה במקרים של יציבות לא מספקת, כולל פגמים (אם ישנם) בטיב הריתוכים. הפסלים נבחנו על-ידי מהנדסים ובודקים מוסמכים וזכו לחוות דעת חיובית בנוגע לבטיחות הצבתם בשטח (תמונת הכותרת);

● **שבילים ומעברים:** משמשים הולכי רגל, רצים (ג'ויג'ינג), רוכבי אופניים ואפילו "עבריינים" על אופנועים. בכל רחבי הפארק מוצבים סימון ושילוט לגבי היתר ואיסור הכניסה לתוכם, כולל כיווני התנועה הנכונים;

● **מחלקת הגינון:** מחלקה זו כוללת משתלה וציוד לשתילה ועוסקת בטיפול בצמחיית הגן ובטיפוחה. באחריותה מחסנים של חומרי דישון והדברה. עובדי מחלקת הגינון יוצאים לעבודתם בשטחים הפתוחים כשהם מוגנים מקרינת השמש (תמונה 6). יש לזכור בהקשר זה, כי מרבית עבודות הגינון נעשות בחוץ, בתנאי מזג אוויר שונים. גם בשאר מקומות העבודה במחלקה קיימת התייחסות נאותה לבטיחות, כפי שניתן ללמוד מהסדר והארגון של כלי העבודה במחסן המשתלה (תמונה 7);

● **עבודות בגובה:** מתבצעות במסגרת הטיפול והטיפוח בצמחייה ובמיתקנים, תוך נקיטת אמצעי בטיחות כנדרש.